

Fatiha Suresi Örnekliliğinde Molla Câmi'nin Tefsirciliği

Süleyman Arslan

 <https://orcid.org/0009-0006-9310-6585> | suleyman0619@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

İran'lı mutasavvıf ve şair olarak tanınan Molla Câmi (öl. 898/1492), ülkemizde daha çok edebiyat alanındaki *Baharistan* isimli eseri ve tasavvuf ile alakalı *Nefahatü'l-üns* isimli eserleriyle tanınmaktadır. Molla Câmi'nin kaleme almış olduğu eserlerinden birisi de tefsire dair olan ve *Tefsiru Molla Câmi* diye isimlendirilmiş olan eserdir. Müellifin kendi beyanına göre bu eseri ömrünün son yıllarında yazmaya başlamıştır. Ancak bilinmeyen bir nedenden dolayı tefsiri tamamlanamamıştır. Sadece Bakara suresi kırkinci ayete kadar tefsir edilebilmiştir. Ancak bu kadarı bile Câmi'nin tefsirciliğini anlama açısından yeterli bilgiyi verecek kapasitededir. Müfessir, ayetleri tefsir ederken her ayette evvela kelimenin sarf ilmi açısından kökünü incelemiş, daha sonra kelimelerin anlamları üzerinde durmuştur. Her bir kelimeyi nahiv ve belagat ilmi açısından incelemeye çalışmıştır. Ayetlerdeki kıraat farklılıklarına da yer veren yazar, ihtiyaç duyduğu yerlerde fıkhî konular hakkında da açıklamalarda bulunmuştur. Ayetlerde mümkün oldukça tasavvufî noktalara değinmeye çalışmıştır. Bu yönüyle tefsiri, dirayet tefsiri özelliği taşımaktadır. Bununla beraber tefsirinin ana merkezinde dilbilimsel tahliller ve tasavvufî yorumlar yer almaktadır. Kur'an'ın i'caz ve belagati konusunda Zemahşerî (öl. 538/1144) çizgisinde olduğu anlaşılan Câmi'nin, tasavvufî yorumlarda nazari-sufi tefsirin öncülerinden Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (öl. 638/1240) görüşlerine ve düşüncelerine yakın olduğu söylenebilir. Ülkemizde Molla Câmi'nin muhtelif eserleri üzerinde akademik anlamda farklı çalışmalar yapılmış olsa da tefsircilik yönü üzerinde neredeyse hiç durulmamıştır. Müellifin tefsire dair bir eserin de olduğunun bilinmesi, akademik çalışmalara konu olması bakımından önemlidir. Bu çalışma ile, kendisi de nahiv âlimi olan Câmi'nin tefsiri incelenerek, dilbilimsel tefsire yeni bir bakış açısı sunmak amaçlanmıştır. Çalışmamızda Fatiha suresi ele alınarak; Fatiha suresi örnekliliği üzerinden Molla Câmi'nin tefsirciliği incelenecektir. İnceleme esnasında yöntem olarak, müfessirin ayetin tefsirinde konuyu ele alma biçimi, başvurduğu kaynaklar ve etkilendiği görüşler tespit edilmeye çalışılarak, metin analizlerine yer verilmiş ve örnekler üzerinden konunun daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

* Bu çalışma Prof. Dr. Mehmet Halil Çiçek danışmanlığında devam etmekte olduğumuz "Molla Câmi'nin Tefsir Yöntemi" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Tefsir, Tefsiru Molla Câmi, Molla Câmi, Dilbilimsel Tefsir, İşârî Tefsir.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Fatiha Suresi Örneğiğinde Molla Câmî'nin Tefsirciliği” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	10.08.2024
Kabul Tarihi	17.08.2024
Yayın Tarihi	31.08.2024
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat
Araştırma Alanı	Tefsir, Kıraat
Sempozyum	:
Adı	4. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/636
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2024
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	11. Oturum - 30 Ağustos 2024 Cuma 17:00 - 18:10
Telif Hakkı	© 2024 Süleyman Arslan. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Arslan, Süleyman. “Fatiha Suresi Örneğiğinde Molla Câmî'nin Tefsirciliği”. 4. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu: Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 143-146. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2024. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Molla Jāmī's Commentary on the Example of Surah Fatiha

Süleyman Arslan

 <https://orcid.org/0009-0006-9310-6585> | suleyman0619@gmail.com

Master's Student, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye

Abstract

Molla Jāmī (d. 898/1492), who is known as an Iranian Mullahandpoet, is mostly known in our country for his literary work *Baharistan* and his Works *Nefahat al-uns*. One of the Works written by Molla Jāmī is a work on interpretation called Tefsiri Molla Jami. According to the author's own statement, he started writing this work in the last years of his life. However, for some unknown reason, his tafsīr could not be completed. Only until the fortieth verse of Surah Al-Baqara could be interpreted. However, even this much is enough to provide sufficient information to understand *al-Jāmī's Tafsīrs*. While tafsīred the verses, the commentator first analyzed the root of the word in terms of the science of sarf in each verse, and then focused on the meanings of the words. He tried to analyze each word in terms of the science of grammar and rhetoric. The author, who also includes the differences of qiraat in the verses, has also made explanations about fiqh issues where necessary. He tried to touch up on my stical points in the verses as much as possible. In this respect, her tafsīr has the characteristic of dirayah tafsīr. However, the main center of his tafsīr linguistic analyses and mystical interpretations includes. It can be said that Jāmī, who is understood to be in line with ez-Zamakhsharī (d. 538/1144) regarding the miraculousness and eloquence of the Qur'ān, is close to the view and thoughts of Muhyiddin Ibn al-Arabī (d. 638/1240), one of the pioneers of theoretical-Sufi interpretation, in Sufi interpretations. Although different academic studies have been carried out on various works of Mulla Jāmī in our country, the aspect of tafsīr has almost never been emphasized. The fact that the author is known to have a work on tafsīris important in terms of being the subject of academic studies. This study aims to present a new perspective on linguistic tafsīr by analyzing the tafsīr of al-Jāmī, who is also a scholar of grammar. In our study, Surah Fatiha will be taken into consideration and Molla Jāmī's tafsīr will be analyzed through the example of Surah Fatiha. As a method during the examination, the way the tafsir handled the subject in the tafsīrs of the verse, the sources he used and the views he was influenced by were tried to be determined, text analyses were included and it was aimed to better understand the subject through examples.

* This study is based on the master's thesis titled 'Molla Jāmī's Method of Tafsīr', which we are continuing under the supervision of Prof. Dr. Mehmet Halil Çiçek.

Keywords

Tafsīr, Tafsīru Molla Jāmī, Molla Jāmī, Linguistic Tafsīr, Ishārī Tafsīr.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Molla Jāmi’s Commentary on the Example of Surah Fatiha” presented at the Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2024-08-10
Accepted	2024-08-17
Published	2024-08-31
Category	Art & Humanities, Religion & Theology
Research Area	Religious Studies, Tafsīr - Qirāʾah
Conference	:
Title	4th Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/636
Location & Date	Online - August 26-31, 2024
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 11 - August 30, 2024, Friday 17:00 - 18:10
Copyright	© 2024 Süleyman Arslan. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Arslan, Süleyman. “Molla Jāmi’s Commentary on the Example of Surah Fatiha”. <i>The 4th Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 143-146. Ankara: Oku Okut Press, 2024. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54